

Левчук К.И. УЧАСТИЕ ОБЩЕСТВЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ ПОТЕРПЕВШИХ ОТ ЧЕРНОБЫЛЬСКОЙ КАТАСТРОФЫ В СОЦИАЛЬНОЙ ЗАЩИТЕ НАСЕЛЕНИЯ УКРАИНЫ (1991-1996 ГГ.)

В статье исследуются основные направления социальной деятельности общественных организаций, которые объединяют пострадавших в результате Чернобыльской катастрофы.

Ключевые слова: общественная организация, Чернобыльская катастрофа, социальная защита, преференция, законотворческая деятельность, государственная политика.

Levchuk K. THE PARTICIPANCE OF PUBLIC ORGANIZATIONS THAT SUFFERED FROM CHORNOBYL ACCIDENT IN THE SOCIAL DEFENCE OF UKRAINE'S CITIZENS (1991-1996).

The article describes the main directions of the social activity of the public organizations which suffered from Chornobyl accident.

Keywords: public organization, Chornobyl accident, social defence, privilege, law-making activity, state policy.

УДК 355.1(477) «19/.20»:614.2

О.В. Нікітюк

**ПІДГОТОВКА ВІЙСЬКОВИХ ФЕЛЬДШЕРІВ ДЛЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ
(1997-2007 РР.)**

У статті розглядається складова системи військово-медичної освіти – підготовка військових фельдшерів для Збройних Сил України.

Ключові слова: військовий фельдшер, помічник військового лікаря, військово-медичне училище, відділення підготовки помічників військових лікарів, кадрові офіцери військово-медичної служби.

У системі медичного обслуговування військовослужбовців та працівників Збройних Сил України важливе місце належить військовому фельдшеру. Військовий фельдшер – військове звання особи медичного складу Збройних Сил, що має кваліфікацію фельдшера або медичної сестри, в Збройних силах НАТО – помічник лікаря [1].

Метою статті є висвітлення процесу реформування та створення в Україні навчального закладу із підготовки помічників військових лікарів в 1997-2007 роки.

Військові фельдшери в арміях європейських країн почали з'являтися на початку XVII століття. Це були учні лікарів, а також самоучки. Організована підготовка військових фельдшерів в царській Росії, до складу якої входила і більша територія України розпочалася з відкриттям госпітальних шкіл. В 1838 році було розроблено «Положення про військово-фельдшерські школи при великих госпіталях» з чотири річним терміном навчання [2]. На основі проведеної у 1869 році реформи військово-фельдшерські школи стали функціонувати самостійно. На території України військово-фельдшерські школи існували з 1838 по 1926 роки при Київському військовому госпіталі [3], з 1905 до 1922 року при Херсонському військовому госпіталі та при Миколаївському військово-морському госпіталі до 1917 року.

У радянські роки на території України функціонували військові і військово-морські медичні училища, які готували військових фельдшерів для армії та флоту. Училища цього напрямку працювали у Києві та Харкові. У 1935 році було відкрито військово-медичне училище в Харкові, яке проіснувало до 1947 року. Поряд з військовими фельдшерами воно готувало і військових фармацевтів.

Військові лікарі та фельдшера у вересні 1935 р. були віднесені до керівного складу Червоної армії з присвоєнням їм спеціальних військових звань, що поліпшувало їх правове та матеріальне становище. Випускникам військово-медичних училищ, які мали загальну середню та початкову медичну освіту присвоювалось звання «військовий фельдшер», а випускникам, які не мали такої освіти (санінструктор, санітар, молодша медична сестра) присвоювалось звання «молодший військовий фельдшер».

Згідно Наказу Народного Комісара Оборони СРСР від 29 листопада 1939 р. було сформовано Київське військово-медичне училище. Щоб скоротити терміни навчання до двох

років, в училище зараховувались кандидати, які закінчили 1-2 курси навчання в медичному чи фармацевтичному інститутах або медичних училищах, а також санінструктори, що проходили строкову або позастрокову службу в військах. З навчального плану було виключено цикл загальномедичних дисциплін, а навчання курсантів проводилось по військово-медичній підготовці та спеціальним дисциплінам. Перший випуск чисельністю 400 військових фельдшерів відбувся 27 квітня 1941 р. 10 липня 1941 р. відбувся другий (достроковий) випуск військових фельдшерів, які відразу ж були направлені на фронт [4]. З 17 липня 1941 р. училище знаходилось в евакуації у місті Свердловську, де продовжувало підготовку військових фельдшерів. Терміни навчання було скорочено до одного року, але і ці терміни не витримувалися, оскільки фронту потрібні були військові фельдшери. У листопаді 1943 р. відбувся перший і єдиний випуск дівчат-курсантів, які отримали військові звання молодшого лейтенанта медичної служби.

Слід відмітити, що з середини 1943 року з введенням нових військових звань випускникам військово-медичних училищ, які мали загальну середню освіту та початкову медичну, присвоювалось військове звання «лейтенант медичної служби», а випускникам, які не мали такої освіти присвоювалось військове звання «молодший лейтенант медичної служби».

Після звільнення території України від німецьких окупантів училище повернулося до Києва та у грудні 1944 року та продовжило навчальний процес. У травні 1945 р. було проведено останній випуск фельдшерів за умовами воєнного часу. За наказом Штабу Київського військового округу училище перейшло на трьохрічний термін навчання, його випускникам присвоювалося військове звання лейтенанта медичної служби і призначали на штатні посади у війська.

У 1947 р. було закрито Харківське військово-медичне училище, а до Київського ВМУ було переведено фармацевтичне відділення, на якому готувалися військові фармацевти. З 1945 по 1953 роки в Київському ВМУ проводилась підготовка офіцерів медичної служби (військових фельдшерів) громадян Албанії, Греції, Польщі, Чехословаччини та Югославії [4].

Весною 1944 р. до міста Одеси було переведено Кронштадське військово-морське медичне училище (ВММУ), яке в роки війни було евакуйовано спочатку до міста Баку, а потім до населеного пункту Верещагіно Красноярського краю. Училище готувало військових фельдшерів для флоту [5]. У 1957 р. ці випускний курс Одеського ВММУ був переведений до Київського військово-медичного училища. З середини 60-х років ХХ ст. підготовка військових фельдшерів була зупинена, а військові та військово-морські медичні училища переформовано у цивільні. У травні 1958 р. було розформовано Київське ВМУ, яке за період свого існування підготувало близько 16 тисяч військових фельдшерів та фармацевтів.

Випускники військово-медичних училищ, які прослужили в військах не менше п'яти років, мали переваги при вступі до Військово-медичної академії для продовження навчання та отримання лікарської спеціальності.

З проголошенням державної незалежності України та становленням власних Збройних Сил виникла потреба формувати власну військово-медичну освіту. Однією із її складових була підготовка середньої ланки військово-медичних кадрів. Слід відмітити, що на період розпаду Радянського Союзу Збройні Сили комплектувалися цивільними фельдшерами, але, як показав досвід, комплектування армії такими фахівцями був малоефективним, тому державним і військовим керівництвом України прийнято рішення про організацію підготовки військово-медичних фахівців середньої ланки безпосередньо у своїй державі.

Впродовж 1991–1996 рр. визначились основні концептуальні підходи до реформування медичного забезпечення військ і найголовніша з них – формування територіального принципу організації охорони здоров'я військовослужбовців незалежно від відомств, до яких належать частини, установи та заклади. Територіальний принцип дозволив раціонально розподілити сили та засоби військово-медичної служби, переглянути кількісний і якісний склад військово-медичних кадрів при комплектуванні частин. Доцільною стала заміна частини лікарського складу військової ланки в окремих частинах і на кораблях ВМС помічниками лікарів з рівнем базової підготовки бакалаврів.

Якщо статус фельдшера був чітко визначений, то в 1994-1995 рр. офіційного статусу бакалавра на Україні не було визначено. З цієї причини бакалаврів стали прирівнювати до фельдшерів, а більшість медичних училищ продовжували готувати фахівців з базовою підготовкою фельдшера. Такий підхід не міг бути прийнятий в системі військової медицини. Короткочасне удосконалення фельдшера в інтернатурі, як помічника військового лікаря, не

.....
може радикально вирішити питання про якісне реформування цих ланок військово-медичної служби. В армії та на флоті потрібні такі помічники військового лікаря, які в екстремальних ситуаціях здатні були б виконувати функції військового лікаря загальної практики, а при необхідності могли надати першу лікарську допомогу пораненим і хворим. А це під силу лише спеціалісту, що володіє сумою знань, навичок та вмінь в обсязі програми підготовки бакалавра та військово-медичною підготовкою, яка відповідає обсягу завдань, що вирішуються в частинах та на кораблях.

Питання про організацію підготовки помічників військових лікарів для ЗС України активно почали порушуватися у 1995-1996 рр. Ректор Одеського медичного університету академік Запорожан В.М. та начальник кафедри військово-морської підготовки цього вузу доктор медичних наук, полковник медичної служби Кононенко В.В. одними з перших запропонували відкрити військово-медичний коледж з підготовки помічників військових лікарів для ЗС України. В листі до начальника Головного військово-медичного управління ЗС України генерал-майора медичної служби Білого В.Я. вони обґрунтували свої пропозиції, суть яких зводилась до того, що в Одесі до 1957 р. існувало Військово-морське медичне училище, яке було реорганізовано в Одеське медичне училище №3. Це училище знаходиться поруч з основною навчальною та клінічною базою університету, має достатню навчально-матеріальну базу та зберегло територію, яку раніше займало військово-морське медичне училище. У 1991-1995 рр. воно щорічно випускало 120-140 чоловік за спеціальностями фельдшер, медична сестра і фармацевт [6].

За розрахунками медичної служби щорічна потреба в таких фахівцях тільки для ВМС України складала 20-25 чоловік та 70-80 – для Одеського військового округу. Колектив університету готовий був уже в 1995 р. і здійснити перший набір курсантів з числа випускників медичних училищ України для проходження однорічної військово-спеціальної підготовки та з випуском фахівців у 1996 р., а також провести набір курсантів на перший курс за повною програмою навчання. В подальшому, за необхідності та потребами медичних служб інших міністерств та відомств (СБУ, МВС, Національної гвардії України, Прикордонних військ та інш.), можливо буде відпрацювати відповідні навчальні програми і здійснювати підготовку військово-медичних фахівців для цих структур. Широке використання полігонів і навчально-тренувальних баз округу та військово-морського гарнізону допоможе забезпечити якісну ціленаправлену загальновійськову та загальноморську, тактичну і тактико-спеціальну підготовку спеціалістів відповідно до вимог кваліфікаційних характеристик помічників військових лікарів для армії і флоту [7].

Вдруге питання про відкриття в Одесі військово-медичного коледжу порушено в жовтні 1996 року. Знову звучали пропозиції розпочати на базі Одеського МУ з 1997 р. підготовку помічників військових лікарів. Реалізувати це завдання пропонувалося у двох варіантах. Перший організувати при медичному факультеті або коледжі відділення і проводити там цілеспрямовану підготовку, після 4-х років навчання проводиться 2-х місячна інтернатура з навчальним збором у військах, здача державного іспиту з військово-медичних дисциплін і випуск з присвоєнням офіцерського звання молодшого лейтенанта медичної служби. У другому варіанті проводиться відбір з числа студентів третього або четвертого курсів, які не відповідають вимогам для подальшого навчання у вищому навчальному закладі за встановленим рейтингом в окрему групу помічників військових лікарів і здійснюють завершення їх медичної освіти, як і в першому випадку [8].

Однак усі ці пропозиції залишились поза увагою керівництва медичною службою ЗС України та Головного управління військової освіти.

Начальником Військово-медичного відділення (при Українському державному медичному університеті) (ВМВ при УДМУ) полковником медичної служби Клішевичем Б.А. при переформуванні Відділення у Військово-медичний інститут (ВМІ) Української військово-медичної академії (УВМА) висловлювалась думка про необхідність організації у складі інституту факультету для підготовки військових фельдшерів. В організаційно-штатній структурі ВМВ при УДМУ було передбачено створення такого факультету у воєнний час. Комплектування факультету може проводитися слухачами з числа випускників медичних училищ України з подальшим навчанням протягом року на військових, загальномедичних і клінічних кафедрах академії [9].

Дана пропозиція була найбільш реальною, оскільки давала можливість залучати кращі науково-педагогічні кадри Української військово-медичної академії та інших навчальних

зкладів Міністерства охорони здоров'я, відповідала світовому досвіду підготовки військово-медичних фахівців. Однак і ці пропозиції під час розробки та затвердження штату ВМІ УВМА не були враховані.

Пропозиції начальника кафедри військово-морської підготовки Одеського МУ та начальника ВМВ не брались до уваги тому, що керівництво медичної служби Збройних Сил України планувало підготовку помічників військових лікарів здійснювати на базі Київського медичного училища №2, яке було створено у 1939 р. як Київське військово-медичне училище. У Постанові Кабінету Міністрів України від 16.10.95 №820 «Про створення Української військово-медичної академії» Міністру охорони здоров'я і Міністру оборони України було доручено вирішити питання щорічного прийому 100 студентів для навчання в середніх медичних навчальних закладах м. Києва з подальшим їх зарахуванням до Збройних Сил та інших військових формувань, створених відповідно до законодавства України [10].

У 1995-1996 рр. проводилась організаційна робота щодо створення в Україні навчального закладу по підготовці помічників військових лікарів. Саме таку назву, а не військових фельдшерів, мають військово-медичні фахівці середньої ланки в передових країнах світу. До цієї роботи долучився і Вінницький медичний коледж ім. Д.К.Заболотного, який очолював кандидат медичних наук, доцент Тарасюк В.С. Одним із головних питань створення такого навчального закладу було його фінансування. Міністерство оборони України не було спроможним забезпечити повноцінне фінансування навчання слухачів. Після звернення до Вінницької обласної державної адміністрації керівництва коледжу було отримано згоду на виділення коштів для утримання Відділення підготовки військових лікарів при Вінницькому медичному коледжі. Таке рішення і забезпечило можливість створення Відділення по підготовці середнього військово-медичного персоналу для ЗС України у Вінницькому медичному коледжі.

На виконання положень Постанови Кабінету Міністрів України рішенням Колегії Міністерства охорони здоров'я від 20.11.1996 р. «Про результати прийому до вищих медичних навчальних закладів освіти Міністерства охорони здоров'я у 1996 році» відповідним структурам було доручено розробити заходи щодо створення у складі Вінницького медичного коледжу військово-медичного відділення і запровадити з 1997 р. цільову підготовку фахівців за спеціальностями професійного спрямування «Медицина» і освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» в кількості 100 осіб для подальшого зарахування до ЗС України та інших військових формувань [11].

Реалізуючи рішення Кабінету Міністрів та Колегії Міністерства охорони здоров'я колективами Військово-медичного інституту Української військово-медичної академії та Вінницького медичного коледжу ім. акад. Д.К.Заболотного була розроблена «Концепція створення відділення підготовки медичних спеціалістів з освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» для ЗС України на базі Вінницького медичного коледжу імені академіка Д.К. Заболотного» [12]. Концепція була затверджена начальником ГВМУ МО України та погоджена з начальником Головного управління закладів освіти Міністерства охорони здоров'я України 27.01.1997 року. Згідно з положеннями Концепції, в основу підготовки помічників військових лікарів на відділенні було запропоновано покласти систему підготовки фахівців у державних вищих медичних навчальних закладах освіти з розширенням обсягу викладання дисциплін військово-медичного спрямування. Цю особливість підготовки пропонувалося забезпечити за рахунок внесення незначних, непринципових змін до типових навчальних планів вищих медичних закладів освіти.

Наступним етапом у підготовці помічників військових лікарів був спільний наказ Міністрів охорони здоров'я і оборони України від 08.12.1997 р. «Про цільову підготовку лікарів та помічників лікарів для ЗС України у вищих медичних навчальних закладах» [13]. На підставі цього документу були внесені відповідні зміни до Статуту, структури, штатного розкладу Вінницького медичного коледжу ім. академіка Д.К. Заболотного. Розпочати навчання з першого вересня 1997 року Відділенню допомогли Українська військово-медична академія та Вінницький державний медичний університет, які безпосередньо займалися відбором вступників, надали допомогу професорсько-викладацьким складом. Слід відмітити, що попередній військово-професійний відбір кандидатів на навчання проводився через мережу міських, районних та всіх 25-ти обласних військових комісаріатів України, а також Автономної республіки Крим, міст Києва та Севастополя. Загальний набір чисельністю 100 слухачів допускав можливість зарахувати 10-15 відсотків дівчат.

Наукові записки

Навчання майбутніх помічників військових лікарів проводилося на навчальних базах коледжу, Вінницького державного медичного університету ім. М.І. Пирогова, Центрального авіаційного госпіталю МО України, 740-го санітарно-епідеміологічного територіального загону МО України та інших лікувальних закладів міста Вінниці.

Отже, в державі було знайдено найбільш економічно доцільний шлях підготовки середніх військово-медичних спеціалістів для потреб ЗС України та інших військових формувань у цивільних навчальних закладах. Витрати, пов'язані з цільовою підготовкою помічників лікарів для ЗС України (крім витрат на військово-медичну підготовку), відносяться на рахунок коштів, що виділяються Міністерству охорони здоров'я України під державне замовлення на цю підготовку Міністерством фінансів України за рахунок державного та місцевого бюджетів.

З відкриттям у 1997 році Відділення підготовки помічників військових лікарів у системі військово-медичної освіти України відновлена підготовка середньої ланки військово-медичних фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр».

Слід зазначити, що в Російській Федерації підготовку військових фельдшерів було організовано на два роки пізніше, у 1999 році. Однак, в Україні до військово-медичного відділення приймаються громадяни з неповною середньою освітою і термін навчання складає чотири роки, в Росії на навчання приймають громадян з повною середньою освітою, а термін навчання складає три роки [14].

Спеціальність військового фельдшера (помічника військового лікаря) передбачає виконання посадових обов'язків командира медичного взводу, начальника медичного пункту – начальника медичної служби окремого батальйону (дивізіону) в Сухопутних військах. В сферу його діяльності входить надання медичної допомоги військовослужбовцям та членам їх сімей, проведення лікувально-профілактичної роботи, санітарно-епідеміологічного нагляду, медичне забезпечення, військово-медична підготовка, мобілізаційна та бойова підготовка підлеглого особового складу. Отже, в ЗС України та інших військових формуваннях є безперечна потреба та необхідність в таких фахівцях.

Проте у зв'язку з не вирішеними питаннями на державному рівні, щодо можливості подальшого продовження навчання помічників військових лікарів до отримання лікарської спеціальності, відсутністю можливості проходження удосконалення, а також з перебоями у фінансуванні за рахунок місцевого бюджету було прийнято рішення про скорочення наборів.

За період з 1997 по 2006 рік відділенням було підготовлено та відправлено у війська 487 помічників військових лікарів. У таблиці 1 показано статистику набору та випуску помічників військових лікарів за роками.

Таблиця 1

Роки	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Всього
Набір	100	100	100	100	80	50	40	-	-	-	570
Випуск	-	-	-	-	94	92	88	93	75	45	487

Слід зазначити, що у 2005 році наказом Міністра оборони України від 16 червня «Про затвердження Плану заходів з оптимізації системи військової освіти» передбачалася ліквідація відділення підготовки помічників військових лікарів Вінницького медичного коледжу ім. Д.К. Заболотного [15]. Останній випуск 36 помічників військових лікарів з відділення підготовки помічників військових лікарів відбувся у 2007 році [16]. Згідно Директиви Міністра оборони України від 15.05.2007 р. «Про проведення додаткових організаційних заходів у Збройних Силах України у 2007 році» та наказу Директора Департаменту охорони здоров'я Міністерства оборони України від 28.09.2007 р. «Про розформування Відділення підготовки (помічників військових лікарів)» в жовтні 2007 року Відділення було розформовано [17, 18]. Як відмічає М. Бойчак у книзі «История Киевского военного госпиталя» (2007 р.) «ніхто з керівництва військово-медичної служби не став займатися питанням...» продовження навчання, для одержання лікарської спеціальності випускників відділення підготовки помічників військових лікарів Вінницького медичного коледжу ім. Д.К. Заболотного [19]. Перші випуски були занадто великі, не хватало вакансій для їх працевлаштування. Кращих випускників призначали на вільні лікарські посади, хоча рівень їх знань та практичних навичок був низьким для таких посад. З часом виникла проблема - лікарські посади зайняті помічниками лікарів з кваліфікаційним рівнем «бакалавр», а випускникам Української військово-медичної академії з

кваліфікаційним рівнем «магістр медицини» були відсутні посади. Випускникам відділення підготовки помічників військових лікарів Вінницького медичного коледжу ім. Д.К. Заболотного для отримання лікарської спеціальності (продовження навчання в медичному вузі) потрібно звільнитися з лав ЗС України і розпочати навчання з першого (в кращому випадку з другого) курсу медичного вузу.

Таким чином, перед українською армією знову постало питання підготовки середнього медичного персоналу, хоча в державі накопичений значний досвід у вирішенні такого завдання. Але для цього потрібно чітко визначити потребу у кількості таких фахівців, розробити концепцію ступеневої військово-медичної підготовки, в якій передбачити подальше навчання помічників військових лікарів до отримання ними лікарської спеціальності. Вирішити питання про удосконалення військово-медичних фахівців з освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр». Адже без цих складових ЗС України втрачають і можуть повністю втратити ту частину помічників військових лікарів, яка в 1997 по 2007 роки була підготовлена у Вінницькому медичному коледжі ім. академіка Д.К. Заболотного. Тому наукове обґрунтування та розробка системи підготовки помічників військових лікарів для Збройних Сил України, її впровадження в життя значною мірою буде сприяти реформуванню і підняттю на якісно новий рівень військово-медичної служби ЗС України.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Російсько-українсько-англійський алфавітний довідник з військової та екстремальної медицини /НДІ проблем військової медицини ЗС України. – За ред. В.Я. Білого і О.О. Сохіна. – 2-е доп. і випр. вид. – Ірпінь, 2003. – 242 с.
2. Большая медицинская энциклопедия. Под ред. акад. Петровского Б.В. Изд.3. – М.: «Советская энциклопедия», 1985. – Т.26. – С.244.
3. Бойчак М.П., Лякина Н.Р. «Военно-фельдшерская школа при Киевском военном госпитале 1838-1926 гг.» – К., 2004. – 157 с.
4. Луценко А.П. Киевское медицинское училище №2 (Краткий исторический очерк) 1939-1999 гг. // Матеріали музею Київського медичного коледжу імені П.І. Гаврося. – 124 с.
5. Копанев А.М. Записки старого военно-морского врача. – Израиль – Ришон ле-Цион: Изд. «ВК-2000», 2004. – 292 с.
6. Письмо начальнику ГВМУ ГШ ВС Украины генерал-майору медицинской службы Белому В.Я. «Предложения по организации Военно-медицинского колледжа по подготовке помощников врачей для Вооруженных Сил Украины при Одесском Государственном медицинском университете» от 07.03.1995 года исх. №76 // Архів Одеського державного медичного університету.– Фонд Р-2147. – Спр. Листування. Вихідна документація. 1995 р. – С. 84.
7. Письмо начальнику ГУВМО МО Украины «Предложения по организации Военно-медицинского колледжа по подготовке помощников врачей для Вооруженных Сил Украины при Одесском Государственном медицинском университете» от 12.04.1995 года исх. №108 // Архів Одеського державного медичного університету. – Фонд Р-2147. – Спр. Листування. Вихідна документація. 1995 р. – С. 116.
8. Кононенко В.В. Необходимость и шляхи радикального покращання підготовки помічників лікарів. // Проблемы военного здравоохранения и пути его реформирования: Зб. наук. праць Української військово-медичної академії. – Киев: Логос, 1996. – С. 140-141.
9. Білий В.Я., Клішевич Б.А. Актуальні проблеми підготовки військово-медичних кадрів для Збройних Сил України та заходи щодо їх вирішення.// Лікарська справа (Врачебное дело). – 1996. – №1-2. – С.197-201.
10. Постанова Кабінету Міністрів України від 16.10.95 р. №820 «Про створення Української військово-медичної академії».
11. Рішення колегії МОЗУ від 20.11.1996 року // Відділ архівних справ МОЗУ. – Фонд 342. – Оп. Протоколи засідання колегії Міністерства охорони здоров'я України за 1996 рік. – Спр. 12. Матеріали засідання колегії Міністерства охорони здоров'я України від 20.11.1996.
12. Концепція створення відділення підготовки медичних спеціалістів з освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» для ЗС України на базі Вінницького медичного коледжу ім. акад. Д.К. Заболотного. – К.: УВМА, 1997. – 8 с.
13. Наказ Міністра охорони здоров'я України і Міністра оборони України від 08.12.1997 р. №346/450 «Про цільову підготовку лікарів та помічників лікарів для ЗС України у вищих медичних навчальних закладах». 14. Жаткин О.А., Давыдов В.М., Шубина З.В. Организация подготовки военных фельдшеров (Сообщение второе) // Военно-медицинский журнал. – 2005. – №9. – С.4-6.
15. Про затвердження Плану заходів з оптимізації системи військової освіти: Наказ Міністра оборони України від 16 червня 2005 р., № 339.

Наукові записки

16. Лебедева Т. «Директиву про ліквідацію відділення прийняв Міністр оборони Вінницький медколедж курсантів не випускатиме» // Газета 20 минут.– 2007. – 7 липня. – С.6.
17. Про проведення додаткових організаційних заходів у Збройних Силах України у 2007 році // Директива Міністра оборони України від 15.05.2007 р., № 322/1/04.
18. Про розформування Відділення підготовки (помічників військових лікарів): Наказ Директора Департаменту охорони здоров'я Міністерства оборони України від 28 вересня 2007 р., № 97.
19. Бойчак М.П. История Киевского военного госпиталя. кн. 3 – К., 2007. – С. 660.

Никитюк А.В. ПОДГОТОВКА ВОЕННЫХ ФЕЛЬДШЕРОВ ДЛЯ ВООРУЖЕННЫХ СИЛ УКРАИНЫ (1997-2007 ГГ.)

В статье рассматривается составляющая системы военно-медицинского образования – подготовка военных фельдшеров для Вооруженных Сил Украины.

Ключевые слова: военный фельдшер, помощник военного врача, военно-медицинское училище, отделение подготовки помощников военных врачей, кадровые офицеры военно-медицинской службы.

Nikityuk A.V. TRAINING OF MILITARY FELDSHER FOR ARMED FORCES OF UKRAINE IN 1997-2007 YEARS.

The article is considered a component of military medical education - training military feldsher (physician assistant) for the Armed Forces of Ukraine.

Keywords: military feldsher (physician assistant), assistant of military doctor, military medical school, branch training assistants of military doctors, staff officers military-medical service.